

Historie obce

*Nyní Vám předkládáme vyprávění z pootevřených kronik,
jež psal čas a lidé této obce, vklíněné do Orlických hor.*

*Je to pro Vás, jež jste zde domovem, pro Vás,
kteří k nám přicházíte pro poznání, ponaučení, pro krásu.*

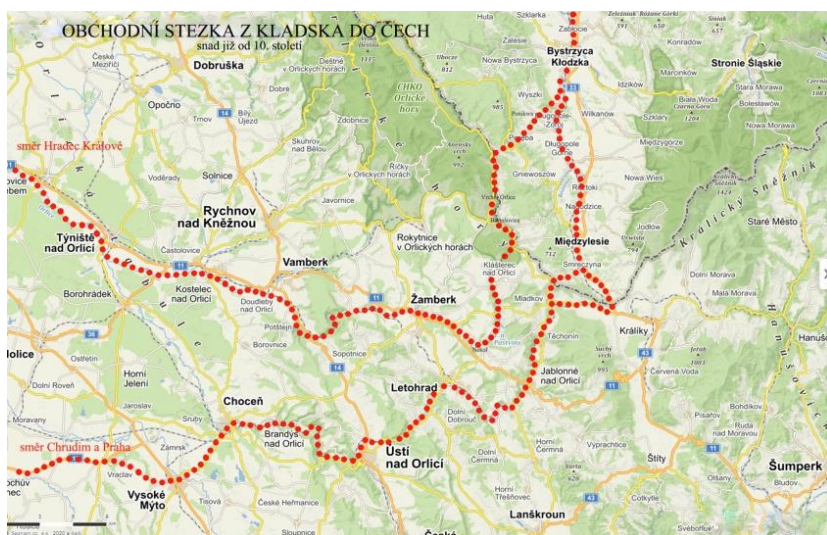
*Je to jen kytička vzpomínek.
Dar srdci milujících svůj kraj, krásný kout České republiky.*

*Jsou to světla, stíny, tichý, jindy bouřlivý rytmus vod,
chladný i hebký dech kopců, lesů a potůčků, jasná obloha i její bouře,
to vše patřící k sobě s člověkem a jeho prací,
k přírodě, ve které zde žije po celá staletí.*

Jak starý je vlastně Klášterec nad Orlicí, kdy se tu objevili první lidé a proč sem přišli? Co znamená letopočet 453 napsaný uvnitř kostela, o čem svědčí nálezy žárových popelnic u kostelní zdi a co znamenají podivné bytosti podobné čertům, namalované na zdi kostela? Pokusíme se tyto otázky zodpovědět, ale budeme muset nazpět v čase o větší kus, než bývá obvyklé, trochu jako ve filmu Karla Zemana „Cesta do pravěku“.

Ano, na území nynější České republiky se ozvaly kroky prvních lidí už v pravěku, každý slyšel o neandrtálcích, nebo o lovcích mamutů. Veškeré informace o nich nacházejí archeologové pod zemí nebo na stěnách jeskyň. Asi ve 4. století př. n. l. se tu objevili Keltové, první kmen, který umíme pojmenovat, a po kterých se dodnes zachovala jména některých řek a měst - a také název Čech-Bohemia. Po nich přišli ze severu Germáni. A pak už, v 6. století, je začínají vytlačovat Slované, vznikne Sámova říše, později Velká Morava a první písmo Slovanů. Tyto doby tonou v přítomnosti, údajů je poskrovnu. Koncem 9. století se ale opona pozvolna rozhrnuje, doba bájněho Přemysla Oráče a kněžny Libuše přechází k prvním historicky doložitelným Přemyslovcům. Celý nejvýchodnější cíp Čech tvořil župu neznámého jména. Dějepisec Kosmas určuje její velikost na dvě pětiny Čech, držitelem byl slovanský rod Slavníkovců. Po vyhubení téměř všech Slavníkovců v samém závěru 10. století to byli Vršovci, kteří byli od Přemyslovců pobíjeni hned třikrát, naposledy v začátku 12. století.

Naši obec protínala snad již od 10. století **obchodní stezka** z Kladska do Hradce Králové a Prahy, která navazovala na další zemské stezky, například Trstěnickou.

Jinak se ale z našich končin neozývá až do 13. století jediný hlas života. Zatímco nížiny při velkých řekách jsou dávno osídleny, tady je ještě **prales** - tedy původní les. Táhl se od Chocně a Kostelce až ke Kladským horám. To se ale brzy změní. Proti proudu řeky Vysoké (Divoké) Orlice postupují **první kolonizátoři**, kteří naše údolí osídlí. Kdo to je? Nevíme, alespoň ne zcela

spolehlivě - možností je několik, které dát přednost? Roku **1256** pozval král Přemysl Otakar II. do Prahy **řád Cyriaků**, s původním sídlem v Římě, který se rozšířil do Litvy a odtud do Polska a do Čech, kde jim byly postaveny čtyři kláštery. V Praze, Pardubičkách, Nových Benátkách a v **Orlicz**- dnešním Klášterci. Jejich posláním byla duchovní správa, péče o nemocné a hoštění poutníků. Možná to tedy byli Cyriaci, kteří sem přišli jako první.

A právě z této doby pochází **první historický dokument o naší obci**. Je to kratičká zmínka – *monasterium de Orlicz* – a je zaznamenána ve formuláři pražského biskupa **Tobiáše z Bechyně**, a to v té jeho části, jež pochází z let **1279–1290**. Nejpozději mezi těmito léty tu tedy již stál klášter. V listině zde obsažené biskup Tobiáš zakazuje jakémusi šlechtici stavět tvrz na místě, které patří bratřím kláštera křižovníků s červeným srdcem (Cyriakům) v Orlici. Zájmy Cyriaků se střetly se zájmy dalších kolonizátorů, a tak spor musel řešit pražský biskup. Z toho by vyplývalo, že Cyriaci byli těmi prvními kolonizátory.

Tuto představu ale zpochybňuje **druhý**, o něco mladší **dokument**, který **potvrzuje existenci kostela**. V **ochranném privilegii papeže Bonifáce VIII.** z 15. prosince **1295**, je výslovně uváděn kostel Panny Marie v Orlici - *ecclesiam sancte Marie in Orlycz*. Papež zde bere pod ochranu majetek řádu-kostel s vesnicemi, pozemky, mlýny, vodami, lukami, lesy a veškerými příslušejícími majetky. **Klášter**, postavený nedlouho před touto zmínkou, tedy už **disponoval vesnicemi** (jako jediný z 8 cyriackých domů v Evropě!) a je tedy téměř jisté, že v době stavby kostela byla krajina, alespoň částečně, kolonizována. To by ovšem svědčilo spíše o tom, že byl klášter zasazen do již „hotové“ struktury osídlení. Pak to mohli tedy být **potomci Sezemy**, (družiníka významného rodu Hrabšiců - Kojaty, pánů „ze Zebína“), kteří sem přišli první a buď se sami o sobě, nebo na královský příkaz podíleli na kolonizaci horního toku Divoké Orlice a tím i našeho údolí. Právě jim mohl biskup Tobiáš zakazovat stavět tvrz. Ta podle **prof. Fr. Musila** měla možná stát v sousední Nekoři, nad dnešní hrází Pastvinské přehrady, kde jsou dodnes patrné základy.

Jak samotný klášter (konvent, bydliště mnichů) vypadal, nevíme, ale stál jižně od kostela. Dokazují to nejen průchody v jižní zdi kostela, ale i **základy zdí** vedoucí od kostela ke kapli, objevené prvně praotecem archeologie v Čechách **Karlem z Bienenberka někdy po r. 1770**, dále **při hledání pokladů r. 1827 a 1837** a později **při vykopávkách za pana faráře Halíka v padesátých letech 20. století** i v současnosti při kopání hrobů. Základové zdivo vede pod zemí od presbyteria ke kapli, která na něm zřejmě svou pravou stranou (pohledem od kostela) stojí. Zajímavá zmínka, která by potvrzovala existenci konventu, je zaznamenána i **v písemnosti Josefa Dolečka čp. 81**. Jeho praděd Josef (nar. r. 1824, dnes čp. 66) vyprávěl a děd zapsal, že „za kostelem **propadla se zem** a byla tu objevena **kuchyňská místnost** s celou řadou cínového nádobí“. Kamenné zbytky konventu, již dříve rozebíraného obyvatelstvem, posloužily koncem 19. století, kdy se stavěla silnice ke Zbudovu, jako stavební materiál na obezdívku potoka.

Jisté je, že naše vesnice, tehdy **Orlicz**, vznikla jako typická **kolonizační vesnice** a byla rozměřena do pravidelných pásů od řeky ke kraji katastru. Jak se při tom postupovalo? V lese byl kolem kmenů u země sloupnut pruh kůry, což vedlo v krátké době k jejich zaschnutí. Pak byl les pokácen nebo spálen, a zbylé pařezy odstraněny. Tomu se říkalo žďáření a klučení. Všechno řídil pánem vybraný „lokátor“, který sehnal nové osadníky, vyměřil jim půdu a dohlížel na její řádné obdělávání. Později za to dostal půdu či mlýn a stal se zpravidla rychtářem, vybírajícím pro pána daně.

A kdo byli tedy **první osadníci**? Zprvu to bývala zpravidla hradní čeleď kolonizátora nebo jeho příbuzných, tedy **české obyvatelstvo**. Později přicházeli osadníci ze zemí již hustěji zalidněných - **z Lužice, Saska a Durynska**, tedy německé ale i slovanské obyvatelstvo (např. Žamberk, původně slovanská osada, byl příchozími německými osadníky nazván Senftenberg, Mladkov - Wyskenstat /Wichstadt, atd.).

Víme, že k našemu klášteru patřily vesnice, zcela jistě „podhradí“, tedy **Orlík**, zřejmě i **Lhotka, Pastviny**, možná i **Trundorf a Líšnice**. Pověst zmiňuje i vesnici **Orlička**, která měla ležet v úzkém údolí stejnojmenného potoka, pramenícího v Českých Petrovicích (dnes nazývaného spíše Bublačka). Existence středověké klášterní vsi Orlička není bohužel doložená, ale nelze jí zcela vyloučit. Dávnou stopou by mohlo být, že na mapách se dodnes zachoval název Orlička hned třikrát - jmenuje se tak kromě potoka i vrch a část lesa na jeho levém břehu!

Pojďme však nyní k historii kláštera, kostela a samotných mnichů, co o ní víme? Málo, mnohé jen odhadujeme. Název převorství kolísá mezi tvary Orlice, Orlicz, Orlycz, Orlička a Orlík. **Podoba původní stavby kostela z 2. poloviny 13. století je neznámá**, stejně jako rozsah a stavební podoba přiléhajícího **kláštera**. Byly to nejspíše provizorní stavby **ze dřeva**, protože otevření lomu na kámen a jeho těžba (pískovec, rula) by zabralo spoustu času a sil.

Kostel, který tu stojí dodnes, začal vznikat zhruba o století později, zřejmě v poslední třetině 14. století. Nejdříve začíná růst zdivo presbytáře (směrem k řece), následně pak loď. Tentokrát se již stavělo **z kamene**, hlavně z pískovce, v konstrukci dvojvěží na západní straně lodi je pak použita rula. Kde hledat onen **pískovcový lom**, ze kterého pocházejí nejen krásně opracované kvádry presbytáře? Po pravé straně cesty od kostela k Vejdovým lípám, v lese začínajícím hned za chatami (Kněžství), se říká „U liščí díry“. Tam je dodnes patrná odkrytá stěna a kopce navezené skrývky, zarostlé lesem. Tam těžbu na rozdíl od jiných lomů v obci nikdo nepamatuje, bylo to tedy velmi dávno a to by mohla být dobrá stopa.

Přestavěný (nebo přestavovaný) **klášter zároveň přechází pod patronát pánů ze Žampachu** a zůstane pod ním až do novověku. Svědčí o tom písemný záznam. Když roku **1395** zemřel **Jan ze Žampachu**, potvrdil jeho poslední vůlí **bratr Mikeš**, který po něm dědil, a **odkázal klášteru stálý plat** 14 grošů „z mlýna choceňského“, aby šestkrát do roka mniši konali „Službu svaté královny“. Kromě vzniku patronátu nad klášterem by to mohlo znamenat i to, že si tu **Žampachové zřídili rodinnou hrobku**. Byla to ostatně nejhonosnější církevní stavba v jejich panství, a důkazem o tom by mohla být krypta pod sakristií i údajná zasypaná místnost pod hlavním vchodem.

Řeholníci pravděpodobně budovali rybníky a přilepšovali si jídelniček chovem ryb. Ve Zbudově už dnes nic neuvidíme, ale na louce pode Lhotkou jsou **zbytky hrází** dodnes patrné. S rybníky je spjata pověst o podzemní chodbě, která prý vedla z kláštera k řece. Naproti drtiči dnes zasypaného kamenolomu zela směrem k řece podivná trhlina 3-4 m široká a stejně hluboká, která byla později zasypaná, aby nepřekážela v cestě - „**Hadí dolík**“. Vznik takového ostrého zářezu by nejlépe vysvětlilo propadnutí zeminy. Pastvinský Brůna – Kumsta ve svých záznamech napsal, že za jeho dětství (asi 1845-1855) byl v Hadím dolíku ještě vidět **zbytek zdi se železnou mříží**. Zřítla se tu nějaká část stavby, která náležela ke klášteru?

Fara je doložena poprvé v roce **1364**. Kolik tu žilo mnichů, nevíme, snad kolem sedmi až deseti (*celkem bylo v Evropě asi 90 mnichů řádu na 8 místech*). Některá **jména farářů-převorů**, řídících již přestavěný (či přestavovaný) klášter s kamenným kostelem v letech **1364 až cca 1420**, se zachovala – **Letek, Jakub, Martin, Mikuláš Chudoba** (zúčastnili se volby nového generálního převora řádu v pardubickém klášteře), **Frana, Držek, Mikuláš, Martin, Jan a Štěpán**. Většina převorů z posledního desetiletí ukončila svoji funkci rezignací. Svědčí to o něčem? Možná ano, kroniky zaznamenávají prudký úpadek dobré pověsti řádu v Čechách. Zásahu na tom má jistě generální převor řádu v té době, mistr Martin Rvačka (fara Solnice), který jako pražský inkvizitor vyslyšel mistra Jana Husa pro nařčení z kacířství a na koncilu v Kostnici patřil mezi hlavní Husovy žalobce.

Roku **1418** je zaznamenána **písemně naposled existence převorství Orlik**, pak se archívni prameny na 95 let odmlčí. Co se stalo během této doby, popisují jen legendy a nápisy v kostele. S jistotou víme jen tolik, že existence Cyriaků u nás končí, **konvent i kostel stojí v troskách**.

Nejnámější **legenda** vypráví o **vypálení a poboření kláštera husity roku 1421**. Prý vypálili augustiniánský klášter v Lanškrouně (*skutečně také zanikl roku 1421, ale stejně jako u nás chybí jakýkoliv doklad*) a táhli v čele s Janem Žižkou na klášter Cyriaků u nás. Klášter rovněž zničili, mnichy vyhnali do Polska či podle drsnější verze surově zabili a jejich střeva omotali kolem stromu u kostela. Nebylo by divu, pokud řád vystupoval nepřátelsky vůči husitům. Toho roku husité skutečně dobyli většinu královských a věnných měst ve východních Čechách, Litomyšl i moravské Svitavy. Ovšem poblíž nejsou žádné větší akce husitů doloženy! Víme však o vpádu Slezanů, katolíků, kteří přepadli a zpusťovali roku 1421 podorlická panství husitských pánů: „*Spojené vojsko, v čele Zhořelečtí, překročilo 13. října hory a vtrhlo do Čech někde u Kunvaldu a Žamberka a proniklo až k Potštejnu a Žampachu.*“ (F.Bartoš: *Husitská revoluce*). Hořelo město Žamberk. **Zničili tedy klášter Slezané?** Zní to logicky, vždyť požáry a zkáza hřměly v naší těsné blízkosti. Nebo to byla nějaká jiná **ozbrojená tlupa?** Zdi kostela, které ničivou událost pamatují, mlčí, a jak to bylo doopravdy, zřejmě zůstane tajemstvím už navždy.

Více jak **30 let stál kostel bez střechy**. Na obnaženém zdivu severní věže, zalévaném deště, zakořenil nálet sedmi malých kmínků dřevin, které tu dobu dosvědčují. Na zemi ležely trosky konventu, které si možná lidé pomalu rozebírali jako stavební materiál. Právě tehdy pravděpodobně vznikly **záhadné nástěnné malby a nápisy** na vnějších zdech kostela. Předtím tato místa zakrývala stavba konventu a jejich pozdější vznik jako součást přestavby zase nevypadá pravděpodobně s ohledem na primitivnější provedení, než jsou nápisy v interiéru. Je to tedy dílo vesničanů? Běžní návštěvníci vidí nějaké **čertíky**, odborníci **rytíře s mečem u pasu** a helmici s péry.

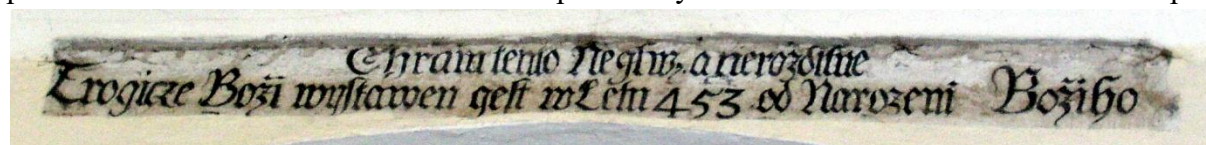
Po uklidnění situace se Žampachové ujímají **nákladné opravy a pozdně gotické přestavby** kostela, jak dosvědčují nápisy na oltářní menze (r. **1452**) a uvnitř na vítězném oblouku (r. **1453**). Během této opravy došlo k novému zastřešení kostela. Kácení dřeva pro stavbu krovu je dendrochronologicky datováno do let 1446 a 1447. Na oltářní menze je nahoře do kamene vytesán nápis **A.D. MCCCCLII MIKESS**, pod ním **ZENA JAN MATI MA** a dole čtyři erbovní znaky. Přeloženo srozumitelněji je zde napsáno – Léta Páně 1452 Mikeš (syn Jana Žampacha), žena, Jan, máti má. Vysvětlení nápisů je obtížné. Už K. J. z Bienenberka napsal o

“...namáhavém splynulém písmu...“. Rozluštit, které historické postavy patří k vytesaným erbům, asi nelze jednoznačně. Uvádíme nejpravděpodobnější verzi, založené na logickém předpokladu, že se jedná o **Jana Žampacha a sprízněné rody**. Pod 1. a 3. erbem jsou uvedeny ještě další možnosti. Nejasný zůstává odkaz na Jiřího z Poděbrad. Je tu snad proto, že pod ním Jan Žampach bojoval (dobytí Prahy 1448) a podporoval ho politicky. A také to byl jeho soused-vlastnil tou dobou Litice, půl Žamberka a Kunvald.

Současně byl změněn bývalý kostel konventní na světský, a patrocinium, tedy zasvěcení Panně Marii, bylo změněno na **zasvěcení Nejsvětější Trojici**.

Tady děj na chvíli zastavíme. Nesvědčí některá fakta, navzdory výše uvedenému textu, o podstatně dřívějším osídlení dnešního Klášterce? Uvnitř kostela, v oblouku spojujícím kněžiště s chrámovou lodí, byl pod vrstvami staré omítky restaurátory objeven gotickým písmem provedený nápis:

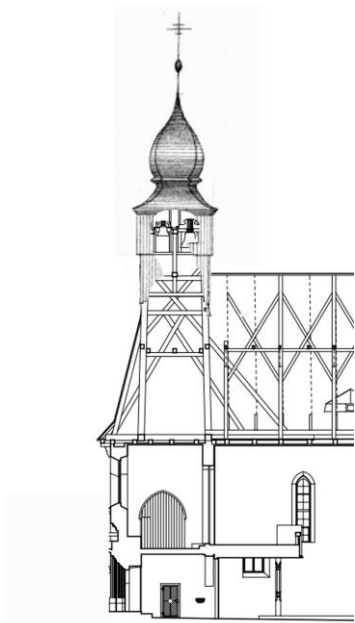
"Chrám tento Nejsv. a nerozdílné Trojice Boží vystaven jest v Létu **453** od Narození Božího."

Tento letopočet by odkazoval k datu stavby původního kostela čtyři století před příchodem Konstantina a Metoděje a prvního slovanského písma hlaholice a dokonce celé století před příchodem prvních Slovanů. Šlo by zcela jistě o nejstarší křesťanský chrám v Čechách, týkající se nějaké prapůvodní předchozí stavby. Ač je to nepravděpodobné, zcela vyloučit to asi nelze. V Čechách tehdy vládli Germáni a jejich kmen Markomanů do styku s křesťanstvím již přišel.

Jiné vysvětlení najdeme ve **stavebně historickém průzkumu** kostela od **PhDr. P. Zahradníka a MgA. F. Václavíka**: *“Podobný nápis (podle Bienenberga) existuje ještě jednou na kruchtě, ale datum je vypsáno slovy, jde jistě o rok 1453, protože bylo dříve zvykem vypouštět někdy první tisícovku. Datum se téměř shoduje s údajem na mense hlavního oltáře...MCCCLII.”*

Příběh **nálezu žárových popelnic** je dodnes nerozluštěn. Josef Doleček 81 o tom píše: *“V roce 1908 byl na našem kostele instalován hromosvod a těsně u kostelní zdi byly kopány jámy pro jeho uzemnění. Tehdejší hrobař, který jámu kopal, narazil na nějaké podivné „džbánky“. Dvě z těchto popelnic ještě zachránil učitel Antonín Lyer a umístil je ve školním kabinetě.“ Školník prý nakonec popelnice vyhodil, škoda. Je-li pravda, že s příchodem křesťanství pohřby žehem ustaly a u Slovanů plně převládly od 11. století kostrové hroby a nalezené „džbánky“ byly skutečně popelnicemi, stojíme před napínavým otazníkem – kdo tu byl pohřben a jak dávno to bylo?*

Po dlouhých 95 letech se naše obec znovu objevuje v deskách zemských pod novým názvem Claustrellum – Klösterle, což odkazuje na zaniklý klášter – Klášterec nad Orlicí – v souvislosti s prodejem majetku Žampachů. Toho roku Jan Žampach (již několikátý v pořadí)

prodal Burjanu Trčkovi hrad Žampach, polovicí Žamberka a několik vsí, ale Klášterec spolu se Lhotkou, Pastvinami, Nekoří, Líšnicí a Lukavicí si podržel. Proč nezůstal název Orlice? Nevíme, možná se na původní název během téměř století zapomnělo. Poprvé je zde doložena také ves Lhotka, i když vznikla asi dříve, současně s Kláštercem.

Úpravy kostela v **16. století** začaly stavbou **zvonové věže**, která využila nosné vnitřní zdivo věží. Jedlové dřevo použité na stavbu mohutné štenýřové konstrukce bylo skáceno v zimě mezi lety **1545 a 1546**.

Roku **1555** byl ulit **první ze tří zvonů**, střední. Ten jakoby oznámil přicházející **velké morové rány**. Toho roku umíralo v samotném Žamberku 15 osob denně.

V roce **1575** se obec dostává pod nového pána. Karel ze Žampachu prodal půl Žamberka včetně Klášterce s připojenými osadami, Líšnicí, Pastvinami a Bartošovicemi **Mikuláši z Bubna**, držiteli panství Litického (jednu půli Žamberka už vlastnil), v kterémžto rodě vše zůstalo až do roku 1809, to je po dobu 234 let.

Roku **1585** je tu **mor opět**. V Klášterci umírá denně 11 osob, v Žamberku 20. Lidé si mysleli, že je stihl hněv Boží a byli bezradní, stejně jako lékaři, pokud nějakí byli. Zároveň se zdá, že nemoc neoddlala, stavební práce na kostele, konané už příštího roku **1586**.

Dva datační nápisy uváděné již K. J. z Bienenberka (*jeden nalezen restaurátorským průzkumem v roce 1985 na jižní straně vedle triumfálního oblouku*) hovoří o novém zastropení (**1586**) a o obnově kostela (**1589**).

Další **dvě vlny moru** zasahují velké procento obyvatel v letech **1595** a **1633**, Zemřelí byli pohřbíváni do šachet a polévání vápnem.

Robotou byli klášterečtí povinni žamberecké vrchnosti na dvoře **Trundorf** (dnes naproti vepřinu u Žamberka), který se začal budovat u stejnojmenné vísky možná už koncem 16. století, za Mikuláše z Bubna. V době předbělohorské byla roboty snesitelnější než později a byla stanovena celé vesnici. Na rychtáři bylo, aby dohodl, kdo ten den půjde robotovat.

Třicetiletá válka 1618 – 1648 a důsledky stavovského povstání proti Habsburkům s prohranou **bitvou na Bílé Hoře 1620** dopadly na obyvatelstvo tvrdě. Počet obyvatel klesl o třetinu, z Čech odešla většina domácí šlechty, byl konfiskován obrovský majetek. Početné armády vojska vyjedly celé oblasti, kde se ubytovaly. Ačkoliv není doklad o tom, že by vojska prošla **Kláštercem**, situace se zhoršovala. Vrchnost se snažila rychle zacelit své ztráty po válce, a tak i kláštereckým se šroub roboty přitáhnul. Kromě roboty ruční a roboty s potahem to byly nejrůznější berně a daně, krmení panského dobytka v nájmu, dokonce i houserů. Poddaným v Českých Petrovicích uložila kyšperecká vrchnost dokonce odvod určitého počtu ulovených ptáků a veverek!

O potraviny byla nouze. Cennou informaci o stravě zdejších obyvatel roku **1652** poskytl **Bohuslav Balbín**, když je jako pikhardy obracel na pravou víru: „Po celičský ten čas, ani slavností velikonočních nevyjímaje, mně tito nuzní horalé jiného pokrmu nepředkládali, a ani předložiti nemohli nežli ryby, pstruhy, lipany, mřeně a parmy“.

Po **třicetileté válce** byl zaveden přesný seznam pozemků pro spolehlivější výběr daní-tzv. **berní rula**. Jde o první soupis všech obydlí, sedláků, chalupníků a zahradníků, množství půdy a dobytka podle panství, měst a vsí. Protože seznamy nebyly přesné, byly později poríženy tzv. **revizitace berní ruly**. Josef Doleček čp. 81 uvádí: “ V této Revisitaci berní ruly z r. **1674** máme doklad o bezmezné ubohosti a bídě obyvatel naší vesnice, a to bez ohledu na to, zdali to byl sedlák, chalupník či zahradník. Ku příkladu, jeden z největších statků, dnes č. 66, neměl ani jedinou krávu vlastní, ale dokonce 6 krav nájemných!” V revisitaci nacházíme další cenné údaje, příjmení původní, která se u nás udržela až (téměř) do dnešních dnů - **Severin, Jireš, Kalous, Hovad, Ježek, Mlynář, Felcman, Toman, Jedlička, Štambaský**, i ta, která vymizela - **Topčů, Jamkovský, Rožnovský, Mikšů, Kraus, Sýkora, Buchtel, Kučera, Hůlka, Čapek, Mrázek, Sedláček, Honzů, Voploštil, Zapak a Bočků**. To poslední zní povědomě - U Bocků se říkalo kdysi na gruntě č. 65 (dnes spálenisko), na č. 138 pod nimi, ale taky na Jedlině na č. 5 a 6. Tato čísla stojí totiž na půdě tohoto velikého kláštereckého gruntu Ježkova-Bockova.

Roku 1681 propukl mor znovu - v **Kameničné**. Celá ves byla izolována, jídlo obyvatelům bylo přinášeno na hranice obce a **Žamberk tak zachráněn** (k vyjádření díky byla na Rozárce vystavěna r. 1682 kaple a kolem r. 1700 morový sloup na náměstí).

Druhý zvon, velký, který se dochoval dodnes, byl ulit roku **1670**. K další obnově kostela došlo roku **1691**. **Třetí zvon**, malý, byl ulit roku **1743**. Všechny tři zvony visely ve věži

našeho kostela až do 22. 11. 1916, kdy dva byly zrekvírovány na válečné účely. Zachráněn byl jen ten největší.

Roku **1769** pokračuje série **oprav kostela** a za dalších 110 let, roku **1779**, už v něm hrají **nové varhany** od **Kašpara Welzla z Králík**.

V Klášterci byly konány **slavné poutě**, na které přicházelo mnoho poutníků. Bývalo **až 12 procesí**, muži, ženy, děti, staří i mladí. Cestou se modlili růžence a zpívali písně. Zástupy přicházely až z Pruska a příhraničí. Na noc leželi na slámě po všech chalupách, hospodách a sálech. Přijížděli kejklíři a provazochodci, všude bylo plno stánků s buřty, pivem, kořalkou, cukrovinkami, tureckým medem, cedníky, nádobím, koňskými postroji, hráběmi a kosami. Vyhrávali flašinetáři. Bylo slouženo několik mší šesti až devíti kněžími.

Do kostela se tolik poutníků nevešlo, a tak za lokalisty Vojtěcha Maresche byla roku **1793 postavena** u kostela ještě **kaple** (později přeměněná na kostnici a později na pitevnu), kde se konaly pobožnosti pro německé poutníky. Vedle této kaple je velký **společný hrob**, kde odpočívají prastaré kosti našich předků, přemístěných sem nejprve z kostnice v kapli a později z kostnice, objevené pod sakristií. Po mši poutníci chodívali ke **kapličce** s obrazem Sváté Trojice, která stávala u řeky pod kostelem. Zde byla **studánka se zázračnou vodou**, kterou se osvěžovali, vymývali své rány a plnili jí láhve.

V roce **1809** celé panství včetně Klášterce koupil **hrabě Veriand Windischgrätz** a prodal je v roce **1815 Johnu Parischovi, svobodnému pánu ze Žamberka**, rodem Irčanu. Ten se ujal r. **1818** dalších oprav kostela, jak uvádí nápis uvnitř. Tehdy byly bohužel zabitelné všechny ostatní nápisy. John Parish postavil v roce **1820** na Čiháku u Divoké Orlice nedaleko pašerácké lávky **Lusthaus - lovčí zámeček**, v empírovém slohu.

Do roku **1881** měl kostel **obě věže s cibulovitými kopulemi**. Během oprav r. 1880 až 1883 byly zhotoveny nové štíhlé s průzory, jak je známe dnes, střecha pokryta novým šindelem a roku **1887** pořízeny věžní hodiny.

Život na sklonku 19. století nebyl lehký, vedle **zemědělství** bylo vedlejší obživou **předání lnu nebo vlny na kolovratu**, a pak tu byly kdysi 2 až 3 desítky **mistrů tkalcovských**, kteří i s pomocí ostatních členů rodiny vyráběli **plátno**, mizerně placené nepoctivými faktory. Pro zdatné muže však byla přece jen lépe placená práce. **Hamburáci**, statní a odvážní formani, svázeli z místních lesů **obrovité kmeny** do Kostelce nebo Doudleb, odkud je voráři splavovali až do Hamburku, po vybudování železnice se dříví vozilo na nádraží do Žamberka. Jedním z nejznámějších byl **silák pantáta Hájek**. S oplachtovaným fasuňkem vozil také **máslo, lněnou přízi a sukno do Vídně** a odtud další zboží až **do Terstu**, nebo jezdil i přes Prahu **do polského Krakova**. Vracel se někdy až za 6 týdnů. Uměl poutavě líčit příhody z nebezpečných cest, historky zájezdních hospod a dalekých krajů. Pantáta Hájek se dožil 94 let.

Klášteřec měl a má osady

- Podle pověsti nejstarší osadou-bohužel historicky nedoloženou- mohla být **Orlička**, v údolí potoka Bubláčky, tekoucího od Českých Petrovic, osídlena až k řece Orlici. Měla vzniknout současně s klášteřem a vsí Orlicz, a také současně zaniknout v roce 1421.
- **Lhotka** je datem svého písemného doložení nejstarší osadou. Byla založena r. 1513 jako samostatná obec. V roce 1713 byla připojena ke Klášteřci. Název byl odvozen od "Lhůty" stanovené k pokácení a vymýcení lesa, aby zde mohla být půda osídlena novými osadníky.
- **Zbudov** jako osada vznikl až po roce 1543 na pozemcích "zбудoucích" z klášterního a kostelního majetku, kde si lidé začali stavět svá hospodářství. Pravděpodobně k největšímu rozvoji této osady dochází až v roce 1790.
- **Čihák** – tato osada vznikla, jak dokládá listina vydaná Františkem Adamem z Bubna z 22. dubna 1679, proto, že zde byl objeven pískovcový kámen a pro jeho dobývání bylo potřeba získat pracovní síly. Žili zde převážně kameníci se svými rodinami. Byli osvobozeni od robot a daní a svou práci v lomech zajišťovali kámen pro stavbu panských usedlostí. Název Čihák je odvozen od slova číhati na kupce, kteří v těchto místech přecházeli hranice se zbožím a nechtěli zaplatit clo.
- **Jedlina** byla založena roku 1709 jako osada lesních dělníků určených k práci ve vrchostenských lesích. Její jméno vzniklo pravděpodobně od kdysi zde stojícího velkého jedlového lesa.